

MINISZTERSTVO OSVITI I NAUKI UKRAINI
UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Кафедра педагогіки та психології
Pedagógia és Pszichológia Tanszék

“ЗАТВЕРДЖУЮ / JÓVÁHAGYOM”

Завідувач кафедри
Tanszékvezető

_____ Біда Олена Анатоліївна
„_____” _____ 2024р.

“ПОГОДЖУЮ / ELLENJEGYZEM”

Гарант освітньої програми
Szakfelelős

_____ Силадій Іван Михайлович
„_____” _____ 2024р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
TANTÁRGYI PROGRAM

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)

ступінь вищої освіти/felsőoktatás szintje: **магістр**
галузь знань/képzési ág: 01 **Освіта/Педагогіка**
освітня програма / képzési program: «**Управління закладом освіти**»

Розробники програми / A program kidolgozói: Маринець Надія Василівна
Кандидат філософських наук, доцент кафедри історії та суспільних дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки, психології, початкової,
дошкільної освіти та управління закладами освіти
Jóváhagyva a Pedagógia és Pszichológia Tanszék ülésén
13.08.2024-án, jegyzőkönyv száma: 1

2024 рік

Робоча програма з Соціальна філософія для студентів
(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань 01 Освіта, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Укладач: к.ф.н., доцент Маринець Н.В.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри (циклової комісії) педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладом освіти

Протокол від 13.08.2024 року № 1

Завідувач кафедри

_____ (Біда О.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –4	Галузь знань - <u>01 Освіта</u>	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання ____самоперевірка на основі тестових завдань по відповідних темах____	ОПП: <u>Управління закладом освіти</u>	Рік підготовки	
		1-й	1-й
Семестр			
Загальна кількість годин – 120		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітня кваліфікація: _____магістр_____	24год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		12год.	
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		84 год.	114 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
іспит	іспит		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1. Мета вивчення:

дати базові знання про сутність, особливості, проблеми й тенденції розвитку суспільства та ролі соціальної філософії у вирішенні проблем, що виникають у системі Людина – Світ; формувати у здобувачів практичні навички щодо застосування одержаних теоретичних знань для аналізу соціальних реалій сучасності з метою використання в майбутній професійній діяльності.

Запропонований курс має на меті допомогу майбутньому випускнику в формуванні цілісної та стійкої гуманістичної, патріотичної світоглядної та громадянської позиції.

2. Завдання вивчення:

допомогти студентам скласти чітке уявлення про соціальну філософію, її мову, засоби і методи; ознайомити студентів з понятійно-категоріальним апаратом й сучасними вітчизняними та зарубіжними соціально-філософськими теоріями; розкрити специфіку соціальної філософії та її значущість в професійній діяльності випускника.

3. Згідно з вимогами освітньої програми здобувач набуває таких ПРН та компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (ФК)

ФК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти. ФК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти/педагогіки й на межі галузей знань.

ФК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах. ФК13. Здатність аналізувати й структурувати проблеми освітньої організації / закладу освіти, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

ПРН 2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

ПРН 3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

ПРН5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

ПРН 6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

ПРН 9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

ПРМ 12. Вміти застосовувати сучасні тенденції, закономірності розвитку технологій, освітніх методик, сучасні наукові, методологічні та педагогічні засади управління освітою, психолого-педагогічна взаємодії суб'єктів освітнього процесу.

ПРН 14. Застосовувати комунікаційні навички демократичного управління з педагогічної етики, мовної політики, полікультурності і різноманітності регіону.

ПРН 15. Здійснювати самостійне розв'язання складної задачі, розуміння ситуацій у сфері освіти, педагогіки та психології управління, організації теоретичного і практичного навчання.

2. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. «Становлення та розвиток соціальної філософії».

Лекції:

Тема 1. Соціальна філософія античного світу. Соціальна філософія доби Середньовіччя та Відродження.

Тема 2. Державотворча спрямованість соціальної філософії Нового часу. Соціальний аспект німецької класичної філософії.

Тема 3. Соціальні проблеми 19 ст. Соціальна філософія та соціологія. Соціальні кризи 20 ст. та філософська рефлексія.

Тема 4. Множинність соціально-філософського знання. Соціально-філософська думка України.

Розділ 2. «Предмет, завдання і основні проблеми «Соціальної філософії».

Лекції:

Тема 5. Предметне поле соціальної філософії. Основні поняття та категорії соціальної філософії.

Тема 6. Видатні філософи: історична еволюція ідей. Основні сфери суспільно життя.

Тема 7. Загальна концепція історії соціальної філософії. Людина як суб'єкт соціального процесу. Суспільні відносини.

Тема 8. НТП та проблеми майбутнього людства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усьо го	у тому числі				усьо го	у тому числі			
		л	п/сем.	лаб.	інд. с. р.		л	п/сем.	лаб.	інд. с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

I. Становлення та розвиток соціальної філософії										
Тема 1. Соціальна філософія античного світу. Соціальна філософія доби Середньовіччя та Відродження.	15	3	1		10					14
Тема 2. Державотворча спрямованість соціальної філософії Нового часу. Соціальний аспект німецької класичної філософії.	15	3	1		10					14
Тема 3. Соціальні проблеми 19 ст. Соціальна філософія та соціологія. Соціальні кризи 20 ст. та філософська рефлексія.	15	3	2		10					15
Тема 4. Множинність соціально- філософського знання. Соціально- філософська думка України.	15	3	2		12					14
Разом	60	12	6		42	62	3	0	0	57
II. Предмет, завдання і основні проблеми «Соціальної філософії»										
Тема 5. Предметне поле соціальної філософії. Основні поняття та категорії соціальної філософії.	15	3	1		10					14
Тема 6. Видатні філософи:	15	3	2		10					14

історична еволюція ідей. Основні сфери суспільно життя.										
Тема 7. Загальна концепція історії соціальної філософії. Людина як суб'єкт соціального процесу. Суспільні відносини.	15	2	3		11					15
Тема 8. НТП та проблеми майбутнього людства.	15	3	2		11					14
Разом	60	12	6		42	28	3	0	0	57
Усього годин	120	24	12	0	84	120	6	0	0	114

4. Теми практичних/семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Соціальна філософія як теорія та методологія пізнання суспільства	1
2	Тема 2. Розвиток соціально-філософської проблематики	1
3	Тема 3. Природа як умова буття людини і суспільства	2
4	Тема 4. Сфери життєдіяльності суспільства	2
5	Тема 5. Філософська антропологія	1
6	Тема 6. Культура та суспільне життя як цивілізаційний процес	2

7	Тема 7. Аксиологія: цінність буття і стратегія майбутнього	1
8	Тема 8. Філософія історії. Філософія та глобальні проблеми сучасності	2

Тема 1. Соціальна філософія як теорія та методологія пізнання суспільства

1. Пізнання світу, суспільства та людини. Специфіка соціального пізнання.
2. Соціальна філософія: її предмет, функції та структура.
3. Соціальна філософія як теорія та методологія суспільного знання.

Тема 2. Розвиток соціально-філософської проблематики

1. Історична генеза предмета соціальної філософії
2. Соціально-філософські погляди до XIX століття.
3. Множинність сучасного соціально-філософського знання.

Тема 3. Природа як умова буття людини і суспільства

1. Природа як об'єкт філософського аналізу.
2. Географічне середовище та його роль у житті суспільства.
3. Екологічні проблеми та засоби їх вирішення.

Тема 4. Сфери життєдіяльності суспільства

1. Економічне життя суспільства.
2. Соціальна структура суспільства. Етносоціальне буття народу.
3. Політичне життя суспільства. Проблеми розвитку демократії на сучасному етапі.
4. Духовне життя суспільства: його форми та специфіка

Тема 5. Філософська антропологія

1. Проблема людини в філософії.
2. Антропосоціогенез. Єдність природного та соціального в людині.
3. Проблема смерті та безсмертя людини у філософському світогляді. Сенс життя людини.
4. Людина, індивід, індивідуальність та особистість

Тема 6. Культура та суспільне життя як цивілізаційний процес

1. Поняття культури, її структура та функції.
2. Культура і цивілізація.
3. Традиції та новації в культурі

Тема 7 Аксиологія: цінність буття і стратегія майбутнього

1. Природа цінностей. Компоненти ціннісного вибору.
2. Типи ціннісних орієнтацій. Базові цінності людського буття.

3. Цінність і сучасність.

Тема 8. Філософія історії. Філософія та глобальні проблеми сучасності

1. Історія як предмет філософського розгляду. Єдність та розмаїття всесвітньої історії.
2. Основні напрями розвитку філософії історії: від класичної до некласичної парадигми.
3. Джерела, рушійні сили та суб'єкти суспільного розвитку. Спрямованість та сенс історичного процесу
4. Сучасні тенденції світових процесів. Поява глобальних проблем .
5. Критерії глобальності та світові глобальні проблеми.

5. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

I. Становлення та розвиток соціальної філософії

1. Специфіка соціального пізнання. Предмет, функції та головні методологічні принципи соціальної філософії.
2. Соціально-філософські погляди мислителів Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю.
3. Антропологічні та соціально-філософські вчення Стародавньої Греції та Риму («Держава» і «Закони» Платона, «Політика» Аристотеля, «Виховання Кіра» Ксенофонта ...).
4. Теологічне обґрунтування людини і суспільства у філософії Середньовіччя («Про град Божий»Августина...).
5. Соціально-філософські концепції епохи Відродження («Государ» Н. Макіавелі, «Місто Сонця» Т. Кампанелли, «Утопія» Т. Мора, «Нова Атлантида» Ф. Бекона...)
6. Державотворча спрямованість соціальної філософії Нового часу (Т. Гоббс, Д. Локк, Ш. Монтеск'є, Ж. - Ж. Руссо ...).
7. Проблема побудови універсальної моделі соціального: німецька класична філософія.
8. Сучасна соціально-філософська проблематика. Позитивізм (О. Конт, Г. Спенсер).
9. Сучасна соціально-філософська проблематика. Психологічний напрямок (Л. Уорд, Г. Тард, В. Парето) та сучасна соціобіологія (З. Фрейд, К. Юнг, Е. Фромм, Г. Маркузе);
10. Сучасна соціально-філософська проблематика. Неокантіанство (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт) та теоретична соціологія П. Сорокіна;
11. Сучасна соціально-філософська проблематика. Теорія коловороту локальних цивілізацій (О. Шпенглер, А. Тойнбі); та теорія соціальної дії (М. Вебер; Ф. Знанецький, Т. Парсонс);
12. Сучасна соціально-філософська проблематика. Технологічний детермінізм (Р. Арон, У. Росту, Д. Белл, О. Тоффлер, З. Бжежинський).

II. Філософія про людину та глобальні проблеми сучасності

1. Суспільне буття як об'єкт філософського аналізу. Поняття суспільного виробництва.
2. Функціонування суспільства як природно-історичний процес. Екологічна проблема та засоби її розв'язання. Діяльність Римського клубу щодо шляхів подолання екологічної проблеми.
3. Сфери життєдіяльності суспільства. Економічна сфери життєдіяльності суспільства. Сутність, головні ознаки, напрями і соціальні наслідки НТР.
4. Сфери життєдіяльності суспільства. Соціальна сфера життєдіяльності суспільства.
5. Сфери життєдіяльності суспільства. Політична сфера життєдіяльності суспільства.
6. Сфери життєдіяльності суспільства. Духовна сфера життєдіяльності суспільства.
7. Проблема людини в філософії. Антропосоціогенез. Єдність природного та соціального в людині.
8. Філософія особистості. Свобода та відповідальність як сутнісні характеристики людського буття.
9. Людиномірна сутність культури. Специфіка науки, її співвідношення з філософією і позанауковим знанням. Гуманізація науки і сцієнтизація культури як тенденція сучасного соціокультурного дискурсу.
10. Аксиологія в системі культури. Цінності як визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей
11. Філософія історії. Історичні виміри людського буття. Проблема сенсу історії. Ідея кінця історії (Ф. Фукуяма).
12. Філософія та глобальні проблеми сучасності. Імперативи виживання людства: екологічний і моральний імперативи. Глобальне моделювання майбутнього.

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	
2		
...		

7. Самостійна робота

Вивчення курсу Соціальна філософія здійснюється, крім лекційних та семінарських форм, у таких формах СРС:

самостійна робота з філософською літературою, конспектування першоджерел; контрольні роботи, захист їх; розв'язування тестів; складання

словника; упорядкування інформації про відомих філософів і філософські школи.

Самостійна робота студента над дисципліною «Соціальна філософія» починається з систематичної праці над підручниками, навчальними посібниками, які вказані в навчальних програмах курсів. Вдумливе (часто неодноразове) читання того чи іншого розділу, окремої теми, продумування основних положень, виписки найголовнішого, складання тез прочитаного – все це необхідні засоби оволодіння навчальним матеріалом.

Рекомендації для самостійного вивчення першоджерел

Вивчення філософських творів з соціальної філософії складає основний зміст самостійної роботи.

Списки першоджерел – це твори видатних філософів, мислителів від Стародавніх часів до сучасності. Щоб робота була корисною, треба перш за все уважно прочитати в підручнику і конспект лекцій, ознайомитися з планом семінару, до якого відноситься першоджерело.

Починати вивчення першоджерел рекомендується із змісту, передмови і висновку, які дають загальні уявлення про твір. Характер запису залежить від ступеня складності твору. Найчастіше виконують план, тези, виписки і конспект.

1. План являє собою перелік основних питань, що розкривають зміст твору. Він може складатися з назв головних розділів твору, з основних положень.

2. Тези – це коротко сформульовані принципові положення роботи. Кожна розгорнута теза являє собою певне узагальнення думок і фактів, що викладені автором. Складають тези після вивчення матеріалу.

3. Виписки – це переказ чи цитування найбільш важливих положень творів.

4. Конспект – це стислий виклад основних ідей і висновків твору в їх логічній послідовності з цитуванням найбільш значних думок автора.

Існує три види конспектів: текстуальний, вільний, змішаний.

Текстуальний конспект передбачає цитування головних положень твору. Він використовується для одержання документально точних виписок з даної роботи. *Вільний* конспект – це переказ найбільш суттєвих положень твору. Такий конспект вести складніше, але він розвиває здатність самостійно викладати думки. Конспект, який включає поряд з вільним переказом цитування, називається *змішаним*.

Конспектування класичних і сучасних філософських творів – важливий спосіб глибокого засвоєння теоретичних знань, вироблення вміння творчо мислити.

Проблемно-пошукові питання для самостійної роботи призначені для того, щоб привернути увагу студентів до різних аспектів тієї чи іншої проблеми, допомогти їх осмислити. До їх числа включають уривки з творів відомих філософів, літераторів, діячів культури і вчених з метою розвинення у студентів здатності до свідомої оцінки різних рішень проблем філософії.

№ з/п	Назва теми		Кількість годин
	Модуль 1. Становлення та розвиток соціальної філософії	Словник категорій, контрольна робота, тести, контрольні питання і завдання	42
1	Соціальна філософія античного світу. Соціальна філософія доби Середньовіччя та Відродження.		10
2	Державотворча спрямованість соціальної філософії Нового часу. Соціальний аспект німецької класичної філософії.		10
3	Соціальні проблеми 19 ст. Соціальна філософія та соціологія. Соціальні кризи 20 ст. та філософська рефлексія.		10
4	Множинність соціально-філософського знання. Соціально-філософська думка України.		12
	Модуль 2. Предмет, завдання і основні проблеми «Соціальної філософії»	Словник категорій, контрольна робота, тести, контрольні питання і завдання	42
5	Предметне поле соціальної філософії. Основні поняття та категорії соціальної філософії.		10
6	Видатні філософи: історична еволюція ідей. Основні сфери суспільно життя.		10
7	Загальна концепція історії соціальної філософії. Людина як суб'єкт соціального процесу. Суспільні відносини.		11
8	НТП та проблеми майбутнього людства.		11
	Разом		84

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студента включає наступні завдання:

- *конспект із теми (модуля) за планом;*
- *реферат з теми (модуля) або вузької проблематики;*
- *написання філософського есе, тощо.*

Вимоги до написання реферату

Реферат є формою закріплення і контролю знань та навичок, набутих студентами.

Загальними вимогами до реферату є:

- чіткість та логічна послідовність викладення матеріалу;
- переконливість аргументації;
- стислість і точність формулювань, які виключають можливість неоднозначного тлумачення;
- конкретність викладення результатів дослідження;
- обґрунтованість висновків;
- академічна доброчесність;
- зв'язок з майбутньою професійною діяльністю.

Підготовка до написання рефератів починається зі складання бібліографії – списку використаної літератури та її опрацювання.

У *вступі* розкривається важливість та актуальність проблеми, стан її висвітлення у літературі, обов'язково визначаються мета та завдання реферату. В *основній частині*, що складається з 2 – 3 питань, потрібно зробити огляд літератури за темою, у логічній послідовності, аргументовано, з посиланнями на джерела, розкрити зміст кожного питання з відповідними висновками, що узагальнюють результати аналізу його опрацювання в наукових джерелах. У *загальних висновках* наводять узагальнюючу оцінку одержаних результатів дослідження стосовно суті питань, що розглядались у роботі, визначається наукова та практична цінність виконаної роботи.

Викладати матеріал слід сучасною українською мовою, короткими чіткими фразами, правильно оформлюючи науковий апарат. Наприкінці реферату подається список використаної літератури (джерел). Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел згідно з державним стандартом: вказується прізвище автора, його ініціали, повна назва книги, місце видання та рік видання, загальна кількість сторінок; для наукових статей додається номер журналу та номери сторінок публікації.

До оформлення реферату висуваються наступні вимоги – текст реферату подається в роздрукованому вигляді (1 примірник) (Times New Roman, шрифт 14, поля 2,5x1,5; міжрядковий інтервал 1,5). Нумеруються всі сторінки реферату, починаючи з титульного, але на ньому номер сторінки не проставляють. Абзацний відступ повинен бути

однаковим упродовж усього тексту роботи і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см.). Обсяг реферату 15-24 сторінки.

На титульному аркуші реферату зазначаються: назва інституту, кафедра, назва дисципліни, тема, прізвище, ім'я по батькові виконавця, курс, група, науковий ступінь, вчене звання прізвище, ім'я, по батькові особи, що перевірить реферат, місто та рік. Друга сторінка - має містити план реферату, що складається із вступу, двох або трьох питань та висновків. Остання сторінка - містить перелік використаної літератури.

**Приблизна тематика рефератів
(студент може конкретизувати запропоновані теми,
шукати й обирати нові)**

1. Гуманістична спрямованість соціальної філософії.
2. Головні методологічні принципи соціальної філософії.
3. Соціально-філософські погляди мислителів Стародавнього Сходу, Греції, Риму.
4. Теологічне обґрунтування космосу, людини і суспільства.
5. Соціально-філософські концепції епохи Відродження.
6. Державотворча спрямованість соціальної філософії Нового часу.
7. Проблема побудови універсальної моделі соціального: німецька класика.
8. Позитивістська соціально-філософська проблематика (О. Конт, Г. Спенсер);
9. Психологічний напрям (Л. Уорд, Г. Тард, В. Парето);
10. Сучасна соціобіологія (З. Фрейд, К. Юнг, Е. Фромм, Г. Маркузе);
11. Неокантіанство (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт);
12. Теорія коловороту локальних цивілізацій (О. Шпенглер, А. Тойнбі);
13. Теорія соціальної дії (М. Вебер; Ф. Знанецький, Т. Парсонс);
14. Емпірична соціологія та структурно-функціональний аналіз (Т. Парсонс, Р. Мертон);
15. Технологічний детермінізм (Р. Арон, У. Росту, Д. Белл, О. Тоффлер, З. Бжежинський).
16. Функціонування суспільства як природно-історичний процес.
17. Соціальне буття людини як реальний життєвий процес.
18. Співвідношення категорій «практика» і «суспільне виробництво».
19. Філософський аналіз економічного життя суспільства.
20. Матеріальне виробництво і його особливості в інформаційному суспільстві.
21. Сутність, головні ознаки, напрями і соціальні наслідки НТР.
22. Сучасний етап НТР: технологічна революція.
23. Філософський аналіз соціальної структури суспільства.
24. Права людини як філософська проблема.
25. Духовне життя суспільства та його філософський аналіз.
26. Свобода, вибір, відповідальність - сутнісні засоби реалізації творчої життєдіяльності людського єства в процесі становлення людської особистості.
27. Тема життя і смерті у філософії.

28. Філософія особистості.
29. Розуміння свідомості в соціальній філософії.
30. Структура особистості по З. Фрейду.
31. Поняття культури в сучасній філософії і культурології.
32. Швейцер А. про співвідношення філософії, культури і етики.
33. Проблема «культурного відставання» і її сучасні інтерпретації.
34. Проблема цінностей в сучасній теоретичній соціології і етиці.
35. Філософія історії. Проблема сенсу історії.
36. Ідея кінця історії (Ф. Фукуяма).
37. Нові типи раціональності: взаємовідношення науки - філософії - релігії.
38. Наука як влада і наука як комунікація.
39. Людина як чинник розвитку біосфери. Ідеї В. Вернадського про ноосферу.
40. Глобальні проблеми людства.
41. Стратегія людства в планетарному масштабі.
42. Плюралізм цінностей: проблема культурного порозуміння.
43. Провідні ціннісні орієнтації людства на межі тисячоліть.

Вимоги до написання есе

Есе - невеликий за обсягом (від 2 до 4 сторінок формату А4) і самостійний за змістом письмовий твір, в якому у вільній стильовій формі викладається обґрунтована позиція автора стосовно певної філософської проблеми. Есе є авторською роботою, тому текст має бути цілісною роботою автора, де студент викладає власну позицію стосовно обраної теми, належно її аргументуючи, враховуючи існуючі філософські погляди. В есе має бути твердження, в правильності якого ви постараетесь переконати читача, а також аргументи (аргумент) на користь цього твердження.

Мета написання есе - навчитися формулювати свою думку і уміти його обґрунтовувати.

Тему есе ви можете вибрати із запропонованого нижче списку. Ви також можете самостійно сформулювати питання, відповіддю на які буде ваша теза.

Вимоги до написання філософського есе:

- виокремлення в структурі тексту короткого вступу, основної частини і обґрунтованих висновків;
- чіткість формулювання суті проблеми;
- поєднання глибини і всебічності розгляду проблеми;
- використання набутих філософських знань та вміння оперувати філософською термінологією;
- самостійність мислення і оригінальність, логічність і послідовність викладу власної думки;
- розкриття проблеми та аргументація власної позиції;
- відсутність плагіату.

Якщо викладач не згоден з тезою, то це не означає, що оцінка буде низькою.

Робота над есе потребує серйозного, вдумливого відношення.

Перелік питань для написання есе

1. Суспільство: це сукупність людей чи система зв'язків між ними?
2. Як ви розумієте місце соціальної філософії в системі суспільних наук?
3. Обґрунтуйте, в чому специфіка соціального пізнання?
4. Особливості суспільного буття суспільства.
5. Назвіть специфічні риси роду, племені, народності, нації.
6. Національний характер, психологія, самосвідомість... Як ви їх розумієте?
7. Визначить особливості формування українського менталітету.
8. Згадайте основні складові духовного життя суспільства.
9. Назвіть форми суспільної свідомості і дайте їх коротку характеристику.
10. Обґрунтуйте природність чи штучність походження людини. Яке з них ви вважаєте більш дійсним?
11. Ваше розуміння природного та соціального середовища та їх ролі у формуванні людини.
12. Порівняйте за змістом поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість».
13. Поясніть, що таке соціалізація особистості і які її засоби?
14. Чи є зв'язок між економікою та ідеологією? Проілюструйте це на прикладах.
15. Які філософські започаткування економічних проблем людства? Назвіть ці проблеми.
16. Назвіть характерні риси інформаційного суспільства.
17. В чому сенс і призначення історії? Чи дійсно історія має призначення?
18. Чи здатна людина керувати соціальними процесами історичного масштабу?
19. Чи повторюється історія і чи можливе передбачення майбутнього?
20. Які проблеми сучасності ви вважаєте найбільш актуальними? Обґрунтуйте свою відповідь.
21. Які, в вашому розумінні, ідеали майбутнього?
22. Який філософський напрям найбільш вам імпонує? Обґрунтуйте свою відповідь.
23. Чи врятує філософія світ?

Перелік питання для підготовки до іспиту

1. Визначити предмет соціальної філософії та її основні функції.
2. Розглянути проблему побудови теоретичних моделей соціальної реальності.
3. Проаналізувати місце соціальної філософії в системі філософських знань.
4. Розглянути питання походження людини і суспільства. Визначити біологічне і суспільне в людині.
5. Охарактеризувати діяльність як спосіб існування соціальної матерії.
6. Визначити різноманіття підходів до аналізу історії людського суспільства.

7. Дати характеристику суспільства як самоорганізованої системи.
8. Розкрити структуру соціальних зв'язків і відносин.
9. Охарактеризувати матеріалістичну модель соціальної реальності.
10. Охарактеризувати ідеалістичну модель соціальної реальності.
11. Дати визначення суспільно-економічній формації і цивілізації.
12. Дати філософський аналіз проблеми взаємодії природи і суспільства.
13. Визначити сутність, структура суспільного виробництва та розкрити його роль в суспільному розвитку.
14. Визначити поняття та структуру матеріального способу виробництва та його роль в суспільному розвитку.
15. Розкрити роль продуктивних сил і техніки в функціонуванні та розвитку суспільства.
16. Розкрити сутність і структуру духовного життя суспільства.
17. Розкрити сутність і структуру суспільної свідомості.
18. Визначити теоретичну і буденну свідомість.
19. Розглянути ідеологію і суспільну психологію як сфери суспільної свідомості, дати їх визначення.
20. Розкрити поняття суспільної свідомості та форми суспільної свідомості.
21. Розкрити сутність форм суспільної свідомості (правова, релігійна, художня).
22. Розкрити сутність форм суспільної свідомості (політична, моральна, екологічна).
23. Розкрити сутність науки та її соціальні функції.
24. Визначити проблему людини в філософії.
25. Розглянути співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність».
26. Розкрити проблема сенсу і мети життя.
27. Охарактеризувати особистість в системі соціальних відносин. Визначити роль особистості в історії.
28. Виявити рушійні сили та суб'єкти історичного процесу.
29. Розкрити діалектику свободи і необхідності в суспільному розвитку.
30. Дати визначення поняття класів. Розглянути соціально-класову структуру індустріального суспільства.
31. Розглянути теорії соціальної мобільності і соціальної стратифікації.
32. Розглянути етнічну структуру суспільства та дати визначення поняттям: сім'я, рід, плем'я, народність, нація.
33. Дати визначення поняття «соціальна динаміка» та розглянути її типи: лінійний, циклічний, спіралевидний.
34. Розглянути державу як форму політичної організації суспільства, її походження та історичні типи.
35. Охарактеризувати форми державного устрою та політичного правління. Визначити поняття та види політичних режимів.
36. Розглянути регулятивні механізми функціонування і розвитку суспільства (традиції, звички, мораль, право, держава, громадянське суспільство).
37. Визначити історичний процес і його критерії.

38. Розглянути питання соціального прогнозу і глобальні проблеми сучасної цивілізації.
39. Визначити характер взаємодії природи і культури.
40. Дати визначення способу виробництва. Розглянути діалектику продуктивних сил і виробничих відносин.
41. Визначити соціальні аспекти сучасної науково-технічної революції.
42. Визначити характер взаємодії економіки і політики.
43. Визначити історичні форми спільності людей.
44. Розкрити форму, зміст, характер, мотивацію та сенс праці.
45. Визначити сучасні перспективи розвитку земної цивілізації.
46. Визначити соціальні інтереси та їх роль в суспільному розвитку
47. Розкрити сутність масової культури і масової свідомості.
48. Розкрити сутність соціальної еволюції і соціальної революції.
49. Розкрити зміст гуманізму і антигуманізму. Розглянути творчість як спосіб буття дійсного гуманізму.
50. Дати визначення поняття суспільного виробництва. Визначити зміст матеріального і духовного виробництва.
51. Проаналізувати основні підходи до історичної періодизації суспільного розвитку.
55. Дати аналіз критиці К.Поппера соціальної філософії марксизму в праці «Відкрите суспільство та його вороги».
56. Розглянути проблему історичної генези цивілізацій (Тойнбі А. «Дослідження історії»).
57. Виявити основні положення роботи Макіавеллі Н. «Государ»
58. Охарактеризувати теорію суспільного договору (Гоббс Т. «Левіафан», Руссо Ж.-Ж. «Про суспільний договір»).
59. Розкрити сутність соціальних утопій про досконале суспільство (Мор Т. «Утопія», Кампанелла Т. «Місто Сонця»).
60. Розглянути погляди філософів античності про будову суспільства і держави (Аристотель «Політика», Платон «Держава»).
61. Викласти основні ідеї анархізму (Бакунін М. «Державність і анархія», Кропоткін П. «Сучасна наука і анархія»).
62. Дати змістовний аналіз соціально-філософських ідей представників німецької класичної філософії (Кант І. «До вічного миру», Гегель Г.В.Ф. «Філософія права»).
63. Дати визначення поняття глобалізації. Співвідношення позитивних та негативних її наслідків. (Панарін О.С. «Спокуса глобалізмом»)
64. Розкрити сутність концепції еволюції типів культури (Сорокін П. «Людина. Цивілізація. Суспільство»).
65. Розглянути соціально-філософські ідеї Середньовічної доби (Августин Аврелій «О граде божием»).
66. Розібрати основні положення роботи Фур'є Ш. «Теорія всесвітньої єдності».
67. Виявити екологічну складову нового гуманізму: проблеми етики відповідальності. (Йонас Г. «Принцип відповідальності»).

9. Методи навчання

Для вивчення дисципліни «Соціальна філософія» використовуються такі методи навчання:

Словесні: лекція, бесіда, навчальна дискусія.

Наочні: спостереження, ілюстрування, демонстрування.

Самостійності мислення: пошукові, дослідницькі.

Практичні методи: реферати, філософське есе.

Самостійна робота.

10. Методи контролю

Освітні досягнення магістрантів із дисципліни «Соціальна філософія» оцінюються за кредитно-накопичувальною системою, в основу якої покладено принцип звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня компетентності, знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Для оцінювання знань студентів передбачається проведення поточного та підсумкового контролю знань за ЄКТС. Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

Критерії контролю та оцінювання результатів навчання		
Семестрові завдання	Бали	Критерії оцінювання
1.Робота під час лекційного заняття	12 балів	Опитування, доповнення, ведення конспекту.
2.Робота на семінарських заняттях: - виконання практичних завдань (презентація, реферат, есе), участь у дискусіях	від 20 до 45 балів від 8 до 13 балів	Підготовка реферативних доповідей з мультимедійними презентаціями. Написання та захист есе. Дискусія по проблемах.
Модульна контрольна робота (МКР): МКР №1 та МКР №2	від 20 до 30 балів	Виконання завдань МКР
Іспит*	від 40 до 70 балів	* У кінці семестру – іспит. Підсумковий контроль знань проводиться для здобувачів освіти, що не змогли з будь яких причин набрати необхідну кількість балів, або для студентів, що бажають

		збільшити вже набрану кількість балів. Підсумкова семестрова оцінка успішності студента з навчальної дисципліни проставляється за 100-бальною шкалою ЄКТС та національною шкалою.
--	--	--

Відвідування занять є важливою складовою навчання, і є запорукою якісного засвоєння матеріалу курсу та набуття спеціальних знань і навичок, що дозволяють набути фахових компетенцій та досягти результатів навчання, обумовлених цією програмою.

До іспиту (заліку) допускаються студенти, які опрацювали рекомендований мінімум навчальних завдань, прозвітували про самостійну роботу, виконали запропоновані реферативні роботи, і накопили 60 балів на протязі одного семестру. Важливою передумовою допуску до іспиту є відпрацювання пропущених лекційних занять.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Примітка: курсовий проект не передбачено навчальним планом.

11. Методичне забезпечення

З метою якісного засвоєння учбового матеріалу розробляються ОПП, навчально-тематичні плани, методичні рекомендації до написання рефератів, есе. Впроваджено систему об'єктивного контролю знань студентів.

Комплектація та підбір літератури, необхідної для забезпечення навчального процесу здійснюється відповідно до тематики курсу згідно з навчально-тематичним планом.

12. Рекомендована література

Основна

1. Андрущенко В.П. Історія соціальної філософії (Західноєвропейський контекст): підручник для студ. вищих навч. закл. / В.П. Андрущенко; М-во освіти України, Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т вищої освіти АПН України. – Київ: Тандем, 2000. – 416 с.
2. Ніколаєва І. Філософія екзистенціалізму як найбільш особистісно орієнтована течія ХХ століття/ І. Ніколаєва // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. – 2020. – Вип. 29. – С. 120-125
3. П'янзін С. Д. Основи соціальної філософії: навчальний посібник / С. Д. П'янзін – Черкаси : видавець Чабаненко Ю. А., 2014. – 152 с.
4. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручн. для вищ. навч. закл. / В. П. Андрущенко, Л. В. Губерський, М. І. Михальченко. – Вид. 3-є, випр. та доп. – Київ: Генеза, 2006. – 656 с.
5. Соціальна філософія: Короткий енциклопедичний словник / В. П. Андрущенко, В. Г. Антоненко, Г. П. Балабанова, А. К. Бичко, І. В. Бичко, І. В. Бойченко; За заг. ред. В. П. Андрущенко, М. І. Горлача; Склад. та упор. В. П. Андрущенко, М. І. Горлач, В. Л. Чуйко. – Київ-Харків: Рубікон, 1997. – 398с.
6. Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія / Упоряд. В. В. Лях. – Київ: Либідь, 1996. – 384 с.
7. Філософія : підруч. [для студентів вищ. навч. закл.] / за ред. Л. В. Губерського. – Харків : Фоліо, 2013. – 509 с.
8. Філософія як історія філософії : підручник / за ред. В. І. Ярошевича. – Київ : Центр учб. літ., 2012. – 648с.
9. Філософія. Хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. Л. В. Губерського. – Київ : Знання, 2012. – 621 с.
10. Філософський словник соціальних термінів / Ред. рада Андрущенко В.П., Губерський Л.В., Кремень В.Г. та ін., 3-тє вид., доп. – К. – Харків: Р.И.Ф., 2005.

Допоміжна

1. Бондаревич І. М. Філософія : навч. посіб. / І. М. Бондаревич. – Київ : Алерта, 2013.– 239 с.
2. Губерський Л. Культура. Ідеологія. Особистість. Методолого-світоглядний аналіз / Л. Губерський, В. Андрущенко, М. Михальченко. – Київ : Знання України, 2009. – 578 с.
3. Головащенко І. О. Філософія : навч. посіб. / І. О. Головащенко. – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 200 с.
4. Губар О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій : навч. посіб. / О. М. Губар. – Київ : Центр учб. літ., 2012. – 416 с.
5. Габрієлян О. А. Філософія історії : підручник / О. А. Габрієлян, І. І. Кальной. – Київ : Академвидав, 2011. – 213 с.
6. Глобальні модерності / за ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона ; пер. з англ. Т. Цимбала. – Київ : Ніка-Центр, 2008. – 400 с.

7. Гатальська С. М. Філософія культури: Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів / С. М. Гатальська. – Київ: Либідь, 2005. – 328 с.
8. Етика соціального управління: Навчальний посібник / О. С. Пономарьов, С. О. Заветний, І. В. Карпенко, С. М. Пазиніч, О. В. Фролова; за заг. ред. О. С. Пономарьова. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – 180 с.
9. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : навч. посіб. для підгот. до заліку та іспиту. Харків : Право, 2021. 136 с.
10. Щерба С. П. Філософія : підруч. для студентів вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, О. А. Заглада ; за ред. С. П. Щерби. – Житомир : Полісся, 2012. – 547 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
2. <http://www.nplu.org/> Національна парламентська бібліотека України .
3. <http://www.ukrbook.net> Державна наукова установа «Книжкова палата України ім. Івана Федорова» .
4. <http://www.odnb.odessa.ua/> Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького.
5. <http://korolenko.kharkov.com> Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка .
6. <http://www.lib.kherson.ua/> Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеса Гончара.
7. <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx> Бібліотека Херсонського державного університету.